7/18029

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

K - Q
TSE-ISO-EN
9000

Sayı : B.13.SGB.0-12.00-00/610-2384
Konu : Yazılı Soru Önergesi

29 Kasım 2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 26/10/2006 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-26308 sayılı yazınız.

Denizli Milletvekili Ümmet KANDOĞAN'a ait 7/18029 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımız ilgili birimlerince incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Murat BAŞESGİOĞLU
Bakan

EKLER :
1- Yazı (4 sayfa)
2- Tablo (7 sayfa)

İnönü Bulvarı No:42 Emek 06640 ANKARA
Santral: (0312) 296 60 00 Tel : 296 64 36

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Gülten KODAL Araştırmacı
e-posta : gkodal@csgb.gov.tr

7/18029

DENİZLİ MİLLETVEKİLİ ÜMMET KANDOĞAN'A AİT 7/18029 ESAS NO'LU YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP

Ülkemizde son 10 yılda meydana gelen iş kazası sayısı, bu iş kazalarında hayatını kaybeden ve iş göremez durumda sakat kalan işçilerin yıllara göre dağılımı Ek:1 tabloda gösterilmiştir.

AB üyesi ülkeler, Avrupa Ekonomik Alanı (EFTA) ülkeleri, AB aday ülkeleri ve Amerika, Japonya gibi gelişmiş ülkelerin iş kazası ve ölüm oranlarının karşılaştırılmasında kullanılan Avrupa Birliği İstatistik Merkezi'nin (Eurostat) iş kazası indeksi değerlendirmesi sonuçları Tablo 2'de özetlenmiştir.

Eurostat İş Kazası İndeksi Hesaplama Yöntemi

İş Kazası indeksi hesaplanması yönteminin birinci adımında kaza hesaplanmaktadır. Kaza oranı, her yıl için yıl boyunca meydana gelen iş kazalarının, referans nüfusta istihdam edilen kişi sayısına bölünmesi ile elde edilmektedir. Daha sonra 1998 yılı temel alınarak, 1998 yılında bulunan kaza oranı değeri 100 kabul edilmiş, diğer yılların değerleri bu yıla oranlanmıştır.

Ölümcül İş Kazası Karşılaştırılması

Türkiye'de gerçekleşen ölümcül iş kazası oranı indeks değeri 100 kabul edilen 1998 yılına göre 2004 yılında 64'e düşmüştür. Bu değer 25 Avrupa Birliği üyesi ülkelerin ortalaması olan 78'den daha düşüktür (Tablo 3-Tablo 4)

Üç Günden Fazla İşe Devamsızlıkla Sonuçlanan İş Kazası Karşılaştırılması

İş kazası sonucu üç günden fazla işe devamsızlıkla sonuçlanan iş kazalarının karşılaştırılmasında ise indeks değer 100 kabul edilen 1998 yılına göre 2004 yılında 82 olarak hesaplanmıştır. 25 AB üyesi ülke ortalamasına bakıldığında bu değer 80 olarak görülmektedir.(Tablo 5)

Türkiye'de 1998-2004 yılları arasında üç günden fazla işe devamsızlıkla sonuçlanan iş kazaları indeksinde % 18 iyileşme sağlanmış olup, bu değer % 20 olan AB ortalamasına yakın bir değerdir. Diğer yandan, 1998-2004 yılları arasında ölümcül iş kazası indeksi değerlendirmesinde, Türkiye'de %36 iyileşme sağlanırken AB üyesi ülkelerde iyileşme % 22 ile sınırlı kalmıştır.

İş kazalarının oluşmasında üretim teknolojisi, üretim araçları, çevre koşullarının yanında sosyolojik, psikolojik, fizyolojik bir çok etken rol oynamaktadır. Ülkemizde işyerlerinin % 98.1'i çok küçük ve küçük işletmelerden meydana gelmektedir. Bunun % 88.2'si 1-9 işçi çalıştıran, %9.9'u 10-49 işçi çalıştıran işyerleridir. İş kazalarının yaklaşık %50'si 9 ya da daha az çalışanı olan işyerlerinde meydana gelmektedir. Bu tür işyerlerinde işyeri hekimi, işyeri hemşiresi/sağlık memuru, iş güvenliği uzmanı ve iş sağlığı ve güvenliği kurullarının bulunmaması iş kazalarının artmasına sebep olmaktadır.

İş kazası meydana getiren nedenler aşağıda sunulmuştur.

1-Fiziksel Tehlikeler (Titreşim, gürültü vs.)

2-Kimyasal tehlikeler (Toksik gazlar, Toksik tozlar vs.)

3-Elektrikle Çalışma ile Meydana Gelen Tehlikeler (Topraklanması yapılmamış tezgahlar veya el aletleri, kırık, yıpranmış el aletleri, zeminin yalıtılmaması vs.)

4-Mekanik Tehlikeler (Makine ve tezgahın ezen, delen, kesen, dönen operasyon koruyucusunun bulunmaması, düzensiz ve dağınık işyeri ortamı, vs.)

5-Tehlikeli Yöntem ve İşlemler (Makine ve tezgahlarda çalışırken koruyucu techizatın devre dışı bırakılması, aşırı yük kaldırma, vs.)

6-İşyeri Ortamından Kaynaklanan Tehlikeler (İşyeri zemini, yetersiz geçitler, vs.)

T.C. ÇALIŞMA VE SOSY. GÜV. BAK. STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANLIĞI 1923

7/18029

2003-2004 yılları istatistiklerine göre Danimarka, İtalya ve 2004 yılı istatistiklerine göre de Lüksemburg dışında kalan 23 Avrupa Birliği ülkesinde meydana gelen ve 25 Avrupa Birliği ülkesi ortalamasındaki ölümcül iş kazaları ülkemizde meydana gelen ölümcül iş kazalarından daha yüksek olduğu, diğer yandan ciddi nitelikteki iş kazaları oranlarında da 25 Avrupa Birliği ülkesi ile aynı düzeyde bulunduğumuz Eurostat istatistiki verilerinden anlaşılmaktadır.

Ulusal politika belirleme çalışmaları

Ülkemizde, iş sağlığı ve güvenliğinde sosyal taraflar (işçi ve işveren sendikaları), üniversite, sivil toplum kuruluşları, diğer ilgili kurum ve kuruluşları biraraya getirerek iş sağlığı ve güvenliği konusunda ihtiyaç, öncelik, politika ve stratejilerin belirlenmesi, tarafların görüş ve düşüncelerini açıklamalarını sağlayan bir platform oluşturmak üzere Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ve 13/01/2004 tarih ve 25345 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak kabul edilen 155 sayılı ILO Sözleşmesi esas alınarak "Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi" 25 Şubat 2005 tarih ve 755 sayılı Makam onayı ile kurulmuştur. Konseyin Sekreterya hizmetleri Bakanlığımız İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

Yılda iki kez toplanan Konsey, 20/01/2006 tarihinde yapılan dördüncü toplantıda 2006-2008 yıllarını kapsayan bir Politika Dokümanı hazırlamıştır. 23/06/2006 tarihinde yapılan son toplantıda ise bu çerçevede belirlenecek hedefler doğrultusunda sosyal taraflar ve diğer ilgilileri de kapsayacak şekilde çalışma grupları kurularak aktif bir çalışma planı hazırlanmıştır. Konsey tarafından, iş sağlığı ve güvenliği konusundaki ulusal öncelikler ve 2008 yılının sonuna kadar ulaşılması planlanan hedefler ise ;

1-Politik Hedefler;

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun çıkarılması,
İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemelerin bütün çalışanları kapsamasını,
İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemelerde işyerinde çalışan işçi sayısının en az 50 olmasının sınırlamalarının getirdiği olumsuzlukların giderilmesi,
İş sağlığı ve güvenliği hizmet birimlerinin zorunlu hale getirilmesidir.

2-Uygulama Hedefleri;

İş kazaları sayısının %20 azaltılması,
Ülkemizdeki meslek hastalıkları tanı sistemlerinin geliştirilmesi,
Ülkemizde kamu eliyle yürütülen İSG teknik destek hizmetlerinin %20 artırılması,
olarak belirlenmiştir.

Mevzuat Çalışmaları

Son 30 yıldır yürürlükte olan, ancak çağın ve teknolojinin gerisinde kalmış olan iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının yenilenme çalışmaları sürdürülmektedir. Yeni yayınlanan İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Yönetmeliklerinin (33 adet) getirdiği yenilikler aşağıda özetlenmiştir:

- İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili durumun sürekli iyileştirilmesi,
- İşyerlerinde genel bir önleme politikasının geliştirilmesi,
- İşin her aşamasında risk değerlendirmesi yaklaşımı ile tehlikelerin tespiti ve buna göre alınacak tedbirlerin belirlenmesi.

T.C. ÇALIŞMA VE SOSY. GÜV. BAK. STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANLIĞI 1923

7/18029

4857 sayılı İş Kanunu kapsamında yürütülmekte olan İSG faaliyetlerinin sadece Sosyal Sigortalar kapsamında çalışan işçiler için değil; devlet memurları, bağımsız çalışanlar ve tarım çalışanları da dahil olmak üzere tüm çalışanları kapsayan bir anlayışla ayrı bir "İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu" adı altında ele alınması bir ihtiyaç ve çözüm yolu olarak karşımıza çıkmaktadır. Konu ile ilgili hazırlık Bakanlığımızca tamamlanmış olup, sosyal taraflarla paylaşım aşamasına gelmiştir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Alanında Ulusal Kurum ve Kuruluşlarla İlişkiler

İş sağlığı ve güvenliği konusunda yapılacak bilimsel araştırmalara destek vermek, araştırma kapasitesini geliştirmek amacı ile ulusal kuruluşlarla işbirliği kapsamında Kocaeli Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, 9 Eylül Üniversitesi, İNTES, Milli Prodüktivite Merkezi ve Milli Eğitim Bakanlığı ile protokoller yapılmış olup, İstanbul Üniversitesi ile de protokol çalışmaları devam etmektedir.

Bilinçlendirme ve Duyarlılık Artırma Faaliyetleri

Bakanlığımızca yürütülen etkinliklerin ilki; Bakanlığımız tarafından 1987 yılından beri düzenlenmekte olan İş Sağlığı ve Güvenliği Haftasıdır. 20 ncisi, 4-5 Mayıs 2006 tarihlerinde Ankara' da düzenlenen hafta seminerlerinin genel konusu; "İnşaatta İş Sağlığı ve Güvenliği", "Eğitimde İSG' nin Yeri ve Önemi" ve "Genç Çalışanlar" olmuştur.

2006 yılında kamuoyunu bilinçlendirmek ve etkin bir İSG kültürünün oluşturulması için konusunda ilgili/ sosyal tarafların ve kullanıcıların başvurabileceği referans niteliğinde birçok yayın hazırlanmıştır.

Ayrıca, Bakanlığımız ile TRT arasında yapılan işbirliği çalışmaları çerçevesinde Ergonomi, Gürültü, Düşme ve Güvenlik Kültürü içerikli spot filmler hazırlanmış ve bu spot filmler etkinliklerimizde eğitim amaçlı kullanılmaya başlanmıştır.

Diğer yandan kazaların en sık görüldüğü iş kollarından biri olan inşaat sektöründe, çalışanların ilgili İSG mevzuatı, uygulamaları ve karşılaşılacak muhtemel riskler konusunda bilinçlenmelerini sağlayarak; iş kazası sayısını ve kaza sonucunda meydana gelen maddi ve manevi zararları azaltmak, çalışanların meslek hastalıklarından korunmalarını sağlamak dolayısıyla sektördeki mevcut iş sağlığı ve güvenliği durumunu iyileştirmek olan "İnşaatta İş Sağlığı ve Güvenliği Kampanyası" Bakanlığımız, İNTES ve YOL-İŞ sendikalarının işbirliği ile yürütülmektedir. Kampanya kapsamında 10 ilde gerçekleştirilecek olan seminerlerin 4'ü gerçekleştirilmiş olup yıl sonuna kadar tamamlanacaktır.

Gençlerimizin çalışma hayatına atılmadan önce çalışma hayatıyla ilgili tehlike ve riskleri öğrenerek güvenli davranış modellerini benimsemeleri ve geleceğin iş gücünün sağlıklı, güvenli ve üretken olmaları konusunda Bakanlığımız ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında yapılan protokol gereği 10 ilde meslek liselerine yönelik eğitim çalışmaları programlanmış olup, inşaatta İSG kampanyası ile paralel bir şekilde gerçekleştirilmektedir.
ILO tarafından öngörülen "Ulusal Pnömokonyoz Önleme Eylem Planı" sosyal ortaklarla birlikte hazırlanmış ve Tozla Mücadele Komisyonuna sunulmuştur.

Son olarak, Bakanlığımızca yürütülecek olan "Balata Üretimi Yapılan İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Koşullarının ve Asbestoz Sıklığının Araştırılması" projesi Kasım 2006 tarihinde başlayacaktır.

Toplumsal düzeyde güvenlik kültürünün oluşturulması ve güvenli davranış bilincinin yerleştirilebilmesi için Bakanlığımızca yürütülmekte olan bilinçlendirme ve duyarlaştırma faaliyetleri önümüzdeki süreçte de çeşitlendirilerek devam edecektir.

T.C. 1923 ÇALIŞMA VE SOSY. GÜV. BAK. STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANLIĞI

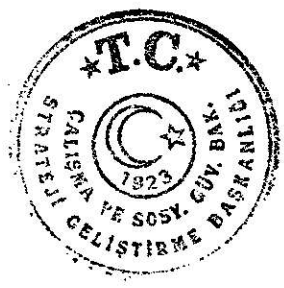
7/18029

Bakanlığımız çalışmaları ile uzun vadede ulaşılmak istenen hedefler aşağıda özetlenmiştir:

- Ülkemizde top yekun bir iş sağlığı güvenliği kültürünün oluşturulması,
- İSG ile ilgili yasal düzenlemelerin uluslararası standartlara ve günümüz teknolojisine cevap verecek yeterliliğe ulaştırılması ve güncellenmesinin sağlanması,
- Özellikle KOBİ'lere yönelik olarak İSG alanında danışmanlık hizmeti, eğitici, özendirici, yol gösterici faaliyetlerin teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması,
- İSGÜM eliyle yürütülen İSG ölçüm, inceleme ve araştırma faaliyetlerinin nicelik ve niteliklerinin artırılması,
- İş kazaları ve meslek hastalıkları konusunda saha araştırmaları ve veri tabanı çalışmalarının yapılmasının sağlanması ve desteklenmesi,
- İş kazaları ve meslek hastalıkları vakalarının minimum düzeye indirilmesi,
- Uluslararası kuruluşlarla işbirliği ve ortak çalışma alanlarının genişletilmesi ve sürekliliğinin sağlanması.

Sosyal diyalogun önemine inanan Bakanlığımız bütün çalışmalarında olduğu gibi iş sağlığı ve güvenliği alanında da çalışmalarını yine paydaşların katkı ve katılımları ile sürdürmeye devam edecektir.

İş sağlığı ve güvenliği çalışmalarımızda nihai hedefimiz "insanımızın yaşam kalitesini yükseltmektir".

ÜLKEMİZDE SON 10 YILDA MEYDANA GELEN İŞ KAZASI SAYILARI

(Sosyal Sigortalar Kurumu istatistiklerine göre)

YILLAR	İŞ KAZASI SAYISI	MESLEK HAST. SAYISI		ÖLÜM SAYISI		TOP.GEÇ. İŞGÖR. GÜN		HAST.GEÇ. GÜNLER		SÜREKLİ İŞ GÖR.	
1996	86.807	1.115	1.28	1.492	1.71	1.788.690		67.575		3.240	3.73
1997	98.318	1.055	1.13	1.473	1.56	1.992.476		60.672		4.374	4.65
1998	91.895	1.400	1.52	1.252	1.36	2.030.186		61.921		3.850	4.18
1999	77.955	1.025	1.31	1.333	1.70	1.893.436		47.935		3.407	4.37
2000	74.847	803	1.07	1.173	1.56	1.697.695		46.075		1.818	2.42
2001	72.357	883	1.22	1.008	1.39	1.852.502		52.764		2.183	3.01
2002	72.344	601	0.08	878	1.21	1.831.252		55.843		2.087	2.88
2003	76.668	440	0.05	811	1.05	2.111.432		110.335		1.596	2.08
2004	83.830	384	0.04	843	1.00	1.983.410		59.576		1.693	2.01
2005	73.923	519	0.07	1.096	1.48	1.745.616		52.301		1.639	2.21

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSY. GÜV. BAK.
STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANLIĞI
1923

7/18029

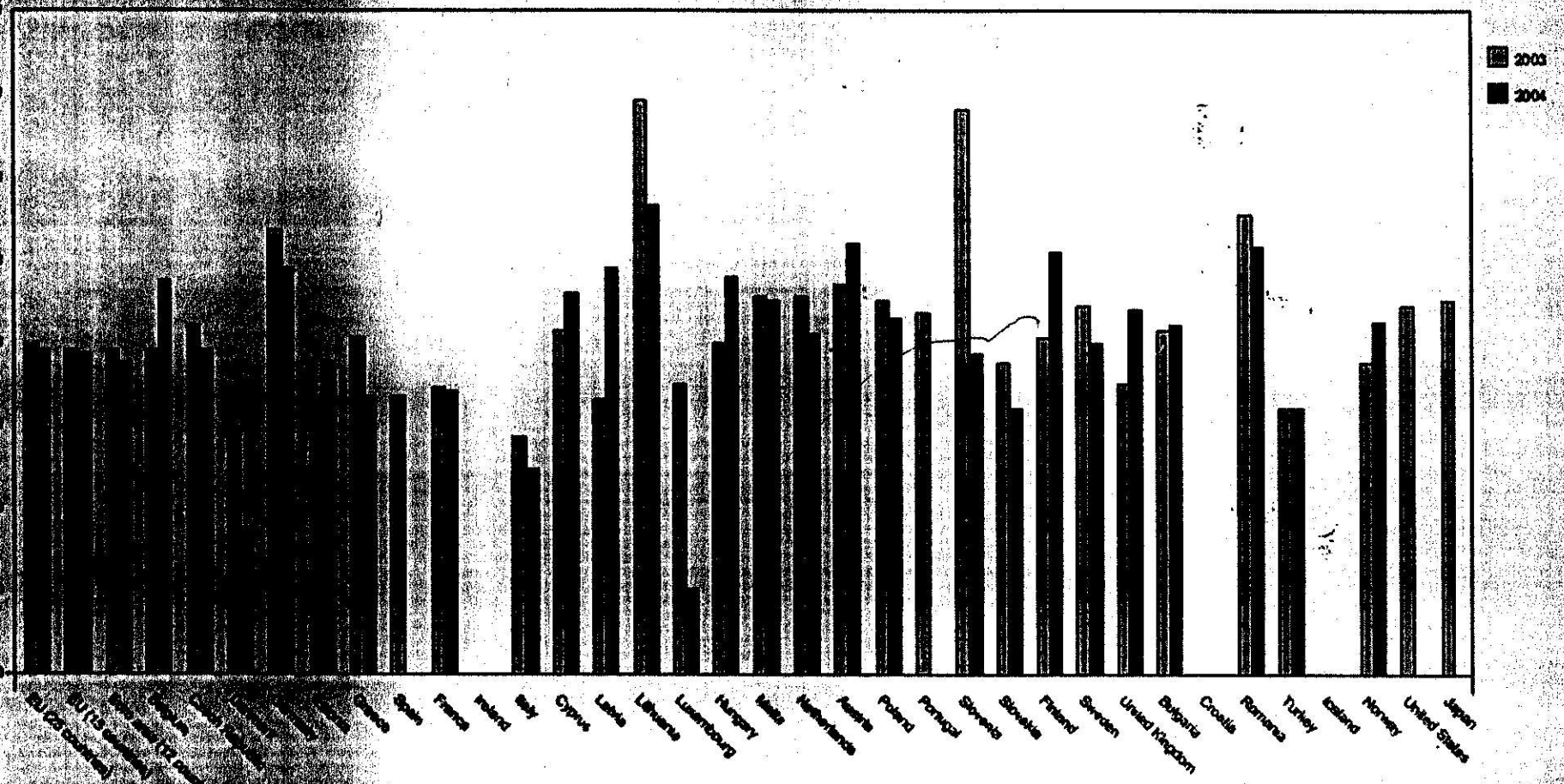
Tablo 2. İşyerinde Ölümcü Kaza Oranları

AB (25 ülke)	:	:	:	:	100	88	87	85	81	80	78 (p)
AB (15 ülke)	122	116	113	106	100	91	88	85	80	78	77 (p)
Euro Alanı (12 ülke)	123	113	110	102	100	88	86	83	78	78	75 (p)
Belçika	194	190	177	100	100	106	100	124	82	78	95
Çek Cumhuriyeti	110	103	112	116	100	76	96	96	87	84	78
Danimarka	90	106	97	74	100	71	61	55	65	57	35
Almanya	168	136	159	123	100	109	95	89	112	107	98
Estonya	:	120	102	114	100	79	56	78	81	67	75
Yunanistan	116	116	100	76	100	170	73	78	104	81	67
İspanya	127	127	107	115	100	91	85	81	79	67	:
Fransa	108	88	90	103	100	85	85	79	65	69	68
İrlanda	66	71	56	120	100	: (i)	: (i)	: (i)	: (i)	: (i)	: (i)
İtalya	106	96	82	84	100	68	66	62	42	57	49
Kıbrıs Rum	:	:	:	:	:	100	46 (i)	62 (i)	107 (i)	83 (i)	92 (i)
Letonta	:	:	:	:	100	115	90	140	123	66	98
Litvanya		98	102	83	100	91	78	105	115	138	113
Luksemburg		13 (i)	27 (i)	184 (i)	100	40 (i)	149 (i)	37 (i)	52 (i)	70 (i)	20 (i)
Macaristan	106	117	101	97	100	107	95	71	109	80	96
Malta	35 (i)	109 (i)	100 (i)	42 (i)	100	74 (i)	38 (i)	46 (i)	30 (i)	91 (i)	90 (i)
Hollanda	:	:	114	140	100	107	106	79	90	91	82
Avusturya	104	131	118	104	100	100	100	94	100	94	104

Toplam Ölümcül İş Yeri Kazaları

Tablo : 3

(İstihdam edilen her yüz bin kişide (1998=100) toplam ölümcül iş kazası sayısı indeksi)

Şekil 1. Ölümcül İş Kazası

T.C. ÇALIŞMA VE SOSY. GÜV. BAK. İŞ TEFTİŞİ GELİŞTİRME BAŞKANLIĞI 1923

7/18029

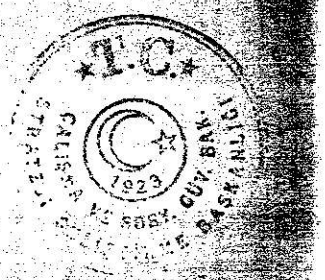
Tablo 4. Ciddi İş Kazası

EU (25 countries)	:	:	:	:	100	100	99	95	88	83	80 (p)
EU (15 countries)	111	104	103	100	100	100	98	94	86	81	79 (p)
Euro area (12 countries)	:	105	103	101	100	99	97	92	84	79	77 (p)
Belgium	86	110	99	96	100	96	82 (b)	83	72	68	65
Czech Republic	:	:	96	91	100	93	91	91	89	80	81
Denmark	83	82	84	100	100	95	89	90	82	76	79
Germany	113	106	103	101	100	99	96	88	82	74	72
Estonia	:	85	77	83	100	106	105	132	125	128	124
Greece	126	118	129	113	100	93	88	86	83	71	66
Spain	88	92	95	95	100	107	108	106	103	100	:
France	112	104	101	101	100	101	102	98	99	95	89
Ireland	59	62	104 (b)	115	100	: (i)	: (i)	: (i)	: (i)	: (i)	: (i)
Italy	113	102	102	100	100	99	99	92	83	80	75
Cyprus	:	:	:	:	:	100	112	112	92	103	103
Latvia	:	:	:	:	100	75	66	116	108	84	79
Lithuania		90	88	90	100	97	94	85	86	82	82
Luxembourg	96	98	100	98	100	105	104	97	109	107	94
Hungary	130	123	110	103	100	93	94	86	84	83	79
Malta	111 (a)	106 (a)	92 (c)	112 (c)	100	113	77	94	91	90	83
Netherlands	110	108	109	107	100	108 (b)	105	92	100 (b)	82	73
Austria	158	164	107 (b)	105	100	99	92	83	84	79	79

7/18029

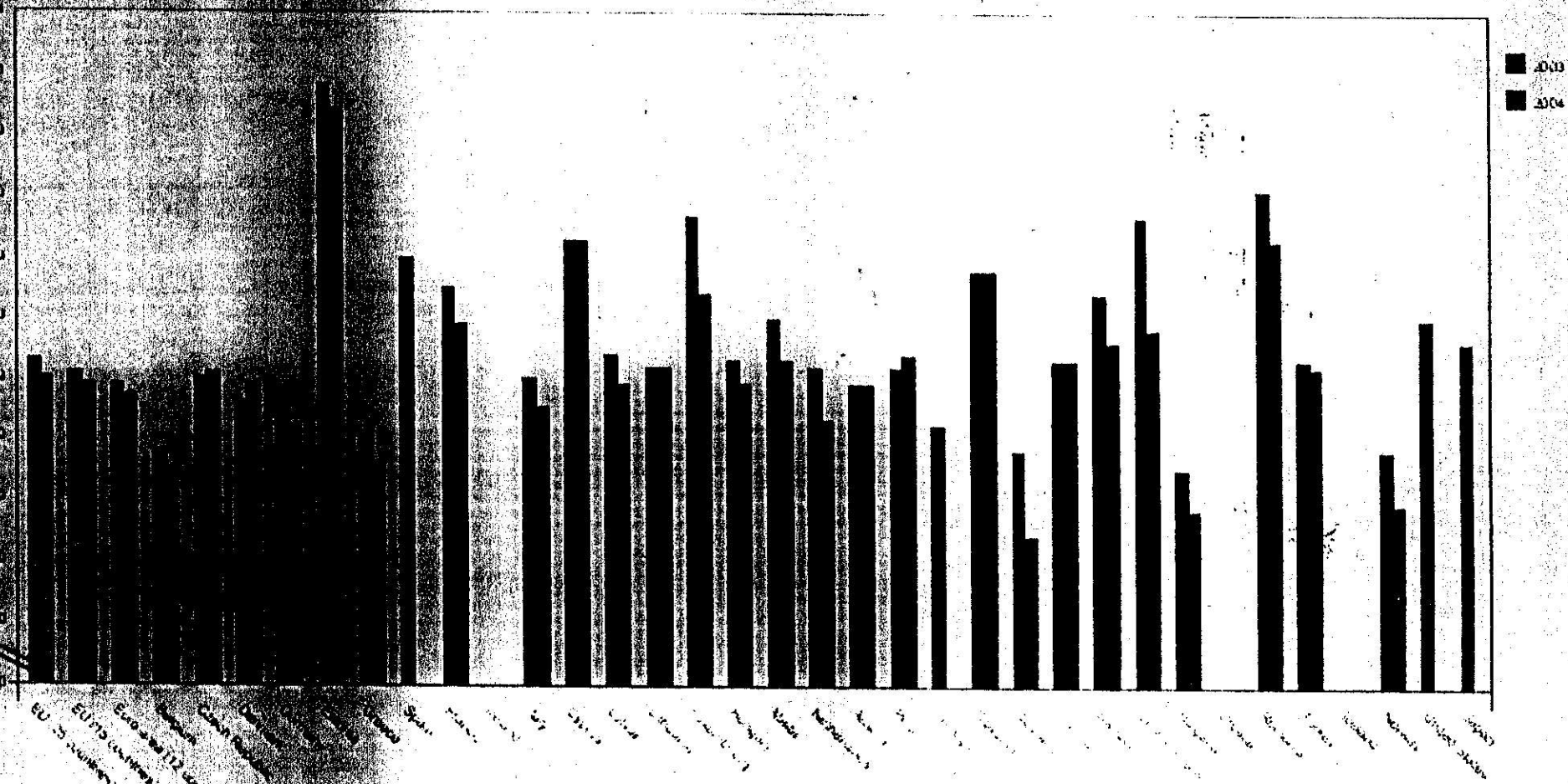
Poland	:	:	:	113	100	78	85	78	76	82	84
Portugal	107	109	109	100	100	92	88	91	74	72	:
Slovenia	102	109	110	106	100	102	98	94	94	98	98
Slovakia	:	95	96	107	100	92	88	84	77	68	54
Finland	114	106	98	98	100	91	89	87 (b)	85	83	83
Sweden	84	76	92	81	100	107	111	113	101	94	86
United Kingdom	127	119	103	102	100	106	106	110	108	107	88
Bulgaria	140	147	131	106	100	84	100 (b)	90	84	65	58
Croatia	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Romania	:	:	:	106	100	100	106	113	104	111	103
Turkey	:	:	94	107	100	84	85	90	84	83	82
Iceland	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Norway	:	95	89	81	100	91	94	82	74	68	59
United States	121	117	107	107	100	97	97	90	97	90	:
Japan	123	117	114	107	100	93	91	91	86	86	:

Kaynak: Eurostat

Tablo 5

Ciddi İş Kazası (3 Günden fazla işe gelememe)
Her 100 bin istihdam edilen kişide (1998=100) ciddi iş kazası sayısı indeksi

Şekil 2. Ciddi İş Kazası

T.C. SOSY. GÜV. BAK. BAŞKANLIĞI
1923

7/18029